

ENERGIE ȘI BIOMASĂ

Cuprins

- Școala și grădinița din Cotul Morii au asigurată independența energetică datorită sistemului modern de încălzire cu biocombustibil
- Jurnaliștii cunosc procesul de producere a peletelor
- Calitatea biocombustibilului reglementată la standarde UE
- Microîntreprinderile din regiunile rurale vor putea beneficia de subvenții la instalarea cazanelor pe biomasă
- A fost modificată procedura de achiziții și livrare a liniilor de brichetare pentru întreprinderile beneficiare ale Proiectului UE-PNUD „Energie și Biomasă”
- 60 de dosare depuse la Moldova Eco-Energetică, ediția 2013
- Istoriile de succes ale câștigătorilor Competiției Moldova Eco-Energetică 2012 adunate într-o singură revistă
- Operatorii de centrale termice pe biomasă au un ghid al lor
- 8 pași pentru încălzirea eficientă cu biomasă
- PARTENERII NOȘTRI

Nº12

Septembrie-Octombrie 2013

Proiectul Energie și Biomasă în Moldova Buletin electronic

Proiectul Energie și Biomasă în Moldova

Acest proiect este finanțat de Uniunea Europeană și co-finanțat, implementat de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare.

ȘTIRI PROIECT

ȘCOALA ȘI GRĂDINIȚA DIN COTUL MORII AU ASIGURATĂ INDEPENDENȚA ENERGETICĂ DATORITĂ SISTEMULUI MODERN DE ÎNCĂLZIRE CU BIOCOMBUSTIBIL

7 Noiembrie 2013 – Un sistem modern de încălzire cu biocombustibil a fost lansat astăzi la școala și grădinița din satul Cotul Morii, raionul Hâncești. Peste 250 de copii și personal didactic își petrec zilele în încăperi încălzite cu biocombustibil produs local. Comunitatea nu are acces la rețele termice de gaz.

După inundațiile din 2010, Cotul Morii a fost construit din temelie, inclusiv instituțiile publice.

„Sunt impresionat de schimbarea pe care ați reușit să o faceți în ultimii trei ani. Școala și grădinița cu infrastructură modernă, centrala termică pe bioenergie ce vă asigură securitatea energetică sunt rezultatul inițiativei, insistenței și efortului comunității în numele unui viitor mai sigur pentru fiecare, valori susținute din plin de Uniunea Europeană”, a declarat Pirkka Tapiola, șeful Delegației Uniunii Europene în Republica Moldova.

Investiția Proiectului Energie și Biomasă în proiectarea și instalarea sistemului de încălzire din Cotul Morii a fost de 88,647.00 USD, bani acordați din fonduri europene. Comunitatea a contribuit din fonduri locale cu 133.465 lei, bani investiți în amenajare a teritoriului, angajarea unui inginer și responsabil tehnic, precum și procurare a brichetelor pentru un sezon de încălzire.

„Centrala termică pe biomasă ne-a ajutat să avem construită școala și grădinița în timp record. Lucrările de construcție nu au fost întrerupte pe timp de iarnă datorită energiei termice furnizate. Ca rezultat, din această toamnă copiii din sat merg la propria școală și grădiniță care, pe lângă confortul oferit de o construcție modernă, le asigură și confortul termic datorită energiei termice produse din biocombustibil local”, susține primarul satului Cotul Morii, Lucia Guștiuc.

Cotul Morii este una din cele 8 comunități rurale din raionul Hâncești ce și-au conectat școlile și grădinițele la centrale termice pe bioenergie. *„Școala și grădinița din Cotul Morii este un exemplu ce transpune în realitate obiectivul Guvernului de a valorifica sursele regenerabile de energie, de a asigura securitatea furnizării energiei și consumul eficient al acesteia. Alegând tehnologiile energetice prietenoase cu natura noi dezvoltăm, de fapt, economia țării. În cazul bioenergiei, aceasta înseamnă noi afaceri de producere a biocombustibilului, noi locuri de muncă, bani investiți în Republica Moldova și securitate energetică sporită”,* afirmă Valeriu Lazăr, Viceprim-ministru, Ministru al Economiei.

În acest sezon de încălzire, 121 de școli și grădinițe din Republica Moldova au instalate centrale termice de bază de biocombustibil din fondurile Proiectului UE-PNUD Energie și Biomasă, comunitățile rurale fiind responsabile de achiziționarea și asigurarea centralelor termice cu biocombustibil de calitate. Investiția totală în proiectarea și construcția centralelor termice din cele 121 de instituții publice a fost de peste 10 mln. 246 mii USD, bani proveniți din fonduri europene. La rândul lor, comunitățile au contribuit cu circa 24 mln. lei, bani destinați în mare lucrărilor de sporire a eficienței energetice a clădirilor încălzite cu bioenergie.

Harta interactivă a comunităților ce își încălzesc instituțiile publice cu bioenergie poate fi accesată pe www.biomasa.aee.md.

Proiectul Energie și Biomasă în Moldova este un proiect de 4 ani, implementat în 2011-2014. Bugețul total al proiectului este de 14.56 milioane Euro, acordați de Uniunea Europeană (14 mln. Euro) și PNUD Moldova (560 mii Euro).

JURNALIȘTII CUNOSC PROCESUL DE PRODUCERE A PELETELOR

Un grup de jurnaliști au vizitat linia de producere a unuia dintre cei mai mari producători de pelete din Republica Moldova. Este o afacere lansată în 2012 în Ocnița de Sergiu Ovcinikov. *„Am rămas impresionat de experiența Europei în producerea biocombustibililor. În Europa, biomasa este destul de populară. Eu am călătorit mult și am văzut cum nemții și austriecii se încălzesc cu pelete”,* remarcă Sergiu Ovcinikov.

Biocombustibilul produs de linia de pelete a lui Sergiu Ovcinikov este deja la furnizat la mai multe școli, grădinițe, gospodării casnice din toată Republica Moldova, inclusiv în cele racordate la energia din biomasă cu sprijinul financiar al Proiectului UE-PNUD „Energie și Biomasă”. Capacitatea maximă de producere a liniei de peletare este de 11 mii de tone pe an, ceea ce ar fi suficient pentru asigurarea cu pelete a tuturor instituțiilor sociale din raion dacă acestea ar trece la încălzirea pe pelete.

În aceeași zi, jurnaliștii au vizitat întreprinderea Moldagrotehnica din Bălți, singura întreprindere din R. Moldova ce produce cazane de ardere a peletelor și brichetelor pentru întreprinderi mari, mici și gospodării casnice. Ei își încălzesc întreprinderea cu energie din biomasă furnizată de cazanul produs de ei.

CALITATEA BIOCOMBUSTIBILULUI REGLEMENTATĂ LA STANDARDE UE

Ministerul Economiei a înaintat spre avizare instituțiilor guvernamentale Regulamentul „Biocombustibilului solid”. Acest document stabilește clasele biocombustibilului solid, cerințe minime de calitate, cerințe privind etichetarea, condiții de plasare pe piață a biocombustibilului solid, precum și cerințele privind supravegherea pieței.

Valorificarea surselor de energie regenerabile, în special biomasă, reprezintă esența politicii energetice a statului ce reiese din prevederile documentelor strategice naționale în domeniu, ce au obiectivul ca 20 % de energie produsă să fie obținută din surse de energie regenerabile, până la 2020.

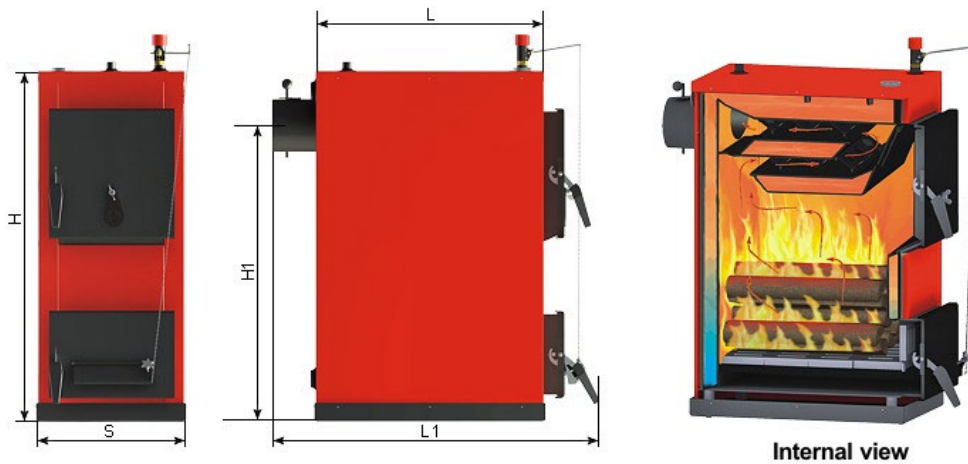
Astfel, utilizarea și valorificarea potențialului energetic al biomasei constă în substituirea parțială a consumului de combustibil fosil, prin procesarea biomasei vegetale și utilizarea ca materie primă pentru producerea biocombustibilului solid, cum ar fi brichete și peleți.

Pentru a avea efecte pozitive asupra mediului, implicat asupra sănătății populației este absolut necesară respectarea unor norme tehnice privind producerea și utilizarea biocombustibilului solid. Iar acest regulament a fost elaborat tocmai pentru a suplini lipsa unui act normativ specific privind cerințele tehnice obligatorii pentru biocombustibili, contribuind la asigurarea sănătății publice, securității energetice, precum și protecției mediului înconjurător, protecției intereselor consumatorilor.

Articol preluat din Buletin Informativ (nr. 2, Octombrie 2013) al Ministerului Economiei al Republicii Moldova.

MICROÎNTEPRINDERILE DIN REGIUNILE RURALE VOR PUTEA BENEFICIA DE SUBVENȚII LA INSTALAREA CAZANELOR PE BIOMASĂ

Consiliul de administrare al Proiectului UE-PNUD „Energie și Biomasă” a decis în ședința din 8 Octombrie i să permită micro-întreprinderilor, în urma numeroaselor solicitări, accesul la subvențiile pentru instalarea cazanelor moderne ce funcționează pe bază de biomasă. Astfel, micro-întreprinderile, în accepțiunea Legii privind IMM-urile, care au cel mult 9 angajați și vânzări anuale, precum și active, de

maxim 3 milioane lei anual vor putea beneficia de subvenții de 30% din valoarea cazanului, dar nu mai mult de 1000 de euro.

Până acum, programul era destinat doar gospodăriilor casnice, 6 gospodării instalându-și deja cazane pe bază de biomasă, fiindu-le rambursate 30% din costuri. Alte 32 de familii sunt în proces de instalare a cazanelor moderne pe bază de biomasă, produse sau asamblate în Republica Moldova.

De asemenea, a fost exclusă limita de capacitate de 25 kW a cazanului, fiind astfel acoperite de program și casele de locuit cu o suprafață mai mare de 250 metri pătrați. Programul de acordare în condiții avantajoase a cazanelor pe biomasă pentru gospodăriile casnice este realizat de Agenția pentru Eficiență Energetică, în parteneriat cu Proiectul UE-PNUD „Energie și Biomasă”. În cadrul acestui Program, cel puțin 600 de familii vor putea cumpăra cazane moderne pe bază de biomasă, 30% din cheltuieli fiind rambursate din fondurile Uniunii Europene.

Viceprim-ministrul, ministrul Economiei, Valeriu Lazăr, care a prezidat ședința, a declarat că astfel micro-întreprinderile au șanse reale să-și reducă din costurile cu energia pe baza tehnologiilor moderne și să dezvolte infrastructura serviciilor în zonele rurale, spre beneficiul locuitorilor din sate.

A FOST MODIFICATĂ PROCEDURA DE ACHIZIȚII ȘI LIVRARE A LINIILOR DE BRICHETARE PENTRU ÎNTREPRINDERILE BENEFICIARE ALE PROIECTULUI UE-PNUD „ENERGIE ȘI BIOMASĂ”

A fost modificată procedura de achiziții și livrare a liniilor de brichetare pentru întreprinderile beneficiare ale Proiectului UE- PNUD „Energie și Biomasă” în cadrul ultimei ședințe a Consiliului de Administrație. Astfel, pentru a accelera procesul de achiziții în leasing a liniilor de brichetare a fost exclusă obli-

gativitatea procedurilor de achiziții publice, banii pentru procurarea utilajelor de brichetare urmând a fi transferați furnizorului selectat de beneficiar, în baza unui contract tripartit între Agenția pentru Eficiență Energetică, furnizor și beneficiar.

Această componentă a Proiectului UE-PNUD „Energie și Biomasă” prevede acordarea în leasing pe o perioadă de 3 ani, fără dobândă, cu TVA la cota 0 și cu scutire de plata procedurilor vamale la import, a utilajului de fabricare a combustibilului din biomasă solidă. Suma maximă alocată este de 750 de mii de lei. În cadrul acestui program, primii 6 beneficiari urmează să primească la începutul lunii decembrie liniile de brichetare.

Mai multe detalii pot fi consultate pe site-ul

www.biomasa.aee.md

60 DE DOSARE DEPUSE LA MOLDOVA ECO-ENERGETICĂ, EDIȚIA 2013

60 de dosare depuse la Moldova Eco Energetică, ediția 2013, concurează pentru titlatura de Cel Mai Bun Proiect în utilizarea sau promovarea surselor de energie regenerabilă și eficiență energetică. Dosarele au fost depuse de persoane fizice, instituții publice, companii private, mass media și ONG-uri.

Numele primilor trei finaliști ce concurează pentru adjudecarea trofeului pentru cele 11 categorii de premiere este deja cunoscut. Câștigătorii trofeelor urmează a fi selectați după vizitele de verificare în teren și după prezentarea publică a istoriilor de succes a primilor trei finaliști. Dosarele participanților la concurs sunt evaluate de 16 experți grupați în patru panouri de evaluare. Procesul de evaluare și de selectare a câștigătorilor este supervizat de Consiliul de Coordonare Moldova Eco-Energetică. Câștigătorii vor fi cunoscuți și premiați la Gala Moldova Eco-Energetică, ediția 2013, ce se desfășoară tradițional la începutul lunii decembrie în Chișinău.

ISTORIILE DE SUCCES ALE CÂȘTIGĂTORILOR COMPETIȚIEI MOLDOVA ECO-ENERGETICĂ 2012 ADUNATE ÎNTR-O SINGURĂ REVISTĂ

Peste 20 de istorii de succes în utilizarea și promovarea energiei regenerabile și eficienței energetice în Republica Moldova, informații despre activitățile actorilor cheie din sectorul energetic, precum și noutățile Competiției naționale Moldova Eco-Energetică 2013 se regăsesc în paginile revistei Moldova Eco-Energetică.

Revista este la prima ediție și va avea o periodicitate anuală. Ea va conține istoriile de succes ale finaliștilor competiției Moldova Eco-Energetică, precum și articole dedicate despre realizările din sectorul energiei regenerabile și eficienței energetice.

„Reducând consumul și diversificând sursele de energie vom deveni mai competitivi economic, mai protejați social și mai durabili din perspectiva de mediu. Revista concentrează în paginile ei cele mai de succes istorii în sectorul energiei regenerabile și eficienței energetice și va genera un nou impuls pentru dezvoltarea sectorului de energie, încurajând instituții, persoane să preia bunele practici”, a declarat Tudor Copaci, viceministrul Economiei, la evenimentul de lansare a revistei.

Revista este o inițiativă comună a Agenției pentru Eficiență Energetică și a Proiectului UE-PNUD „Energie și Biomasă”. *„Salut lansarea revistei Moldova Eco-Energetică ce ne va ajuta să cunoaștem dintr-o singură sursă inițiativele demarate în sector și să ne conjugăm eforturile pentru a avea rezultate tangibile. Sunt convins că Republica Moldova va dispune de un sistem energetic mai eficient ce va fi susținut de populație, societatea civilă, ei fiind participanți activi în schimbare”,* susține Mindaugas Kacerauskis, noul consilier politic în cadrul Delegației Uniunii Europene în Republica Moldova

La eveniment au participat eroii istoriilor de succes, ambasadori, reprezentanți ai instituțiilor conexe sectorului de regenerabile și eficienței energetice, ai organizațiilor internaționale din sector, parteneri. *„Revista lansată astăzi ascunde în paginile sale istoriile oamenilor ce au avut curajul, inițiativa și spiritul antreprenorial de a lansa noi tehnologii, precum și al actorilor ce asigură un mediu favorabil acestora. Revista reflectă efortul fiecăruia în dezvoltarea sectorului de regenerabile și eficiență energetică: autoritățile*

Doritorii de a beneficia de această publicație sunt rugați să telefoneze la

022 839983

publice ce dezvoltă mult-așteptatele politici, mecanisme de stimulare; sectorul privat și antreprenorii care modernizează piața; mediul academic ce încurajează noile cercetări; mass media și tineretul ce ajută oamenii să își schimbe mentalitatea și comportamentului și, nu în ultimul rând, partenerii de dezvoltare, sectorul bancar ce sprijină eforturile menționate”, consideră Nicola Harrington-Buhay, reprezentant rezident PNUD Moldova.

formație specifică pe tipurile de centrale termice în funcție de biocombustibilul utilizat: centrale termice pe paie balotate, centrale termice pe brichete, pe pelete și combinate.

Îndrumarul este recomandat în egală măsură managerilor instituțiilor publice în scopul asigurării eficienței maxime a sistemelor de încălzire și a confortului termic în perioada rece a anului. Îndrumarul este produs în limbile română și rusă.

**ÎNDRUMAR
PENTRU OPERATORII
CENTRALELOR TERMICE
PE BIOMASĂ**

8 PAȘI PENTRU ÎNCĂLZIREA EFICIENTĂ CU BIOMASĂ

Este titlul unui panou ce va fi plasat în fiecare centrală termică pe biomasă creată în cadrul Proiectului Energie și Biomasă. Panoul prezintă pașii cheie pe care trebuie să îi facă pe durata anului operatorii și managerii instituțiilor racordate la sisteme de încălzire pe bază de bioenergie, astfel încât să asigure buna funcționare a instalațiilor.

OPERATORII DE CENTRALE TERMICE PE BIOMASĂ AU UN GHID AL LOR

Un ghid complex ce prezintă pașii urmați pentru buna funcționare a centralelor termice pe biomasă a fost produs la inițiativa Proiectului UE-PNUD „Energie și Biomasă”. În lipsa centrelor de instruire ale specialiștilor în bioenergie, îndrumarul destinat operatorilor centralelor termice pe biomasă este o resursă importantă din care operatorii pot afla cum să gestioneze corect o centrală termică: cum să pregătească o centrală termică pentru sezonul de încălzire, cum să o pună în funcțiune și să supravegheze buna ei funcționare pe durata sezonului rece. Îndrumarul prezintă și eventualele defecțiuni ale centralei, posibilele cauze ale acestora și acțiunile necesare pentru remediere. Îndrumarul prezintă în-

PARTENERII NOȘTRI

ION TULBU, DIRECTOR FILIALA 13, „CONSOCIVIL” SA:

„ESTE EVIDENTĂ TENDINȚA POPULAȚIEI DE A ALEGE ENERGIA REGENERABILĂ, ÎN SPECIAL BIOENERGIA”

„Consocivil” este unul din partenerii Proiectului Energie și Biomasă, compania instalând centrale termice pe biomasă din 2011, primul an de activitate al proiectului. Echipa „Consocivil” a oferit alternativă eco de încălzire pentru 17 sate din raioanele Ștefan Vodă, Dondușeni, Hâncești, Florești, Cantemir, Leova, Hâncești, Soroca și Cahul.

- **Domnule Tulbu, care este portofoliul companiei Dvs.?**

- Compania „Consocivil” a prins viață în 1968 cu denumirea de „Grajdanstroy”, restructurându-se în 1993 și schimbându-și denumirea în „Consocivil”. Suntem o companie specializată în construcții, având în portofoliu construcția clădirilor Președinției, Parlamentului, Centrului Cardiologic, Centrului Pulmonologic, blocurilor de studii a mai multor universități, filiale de bănci comerciale.

- **Centralele termice pe bioenergie instalate în cadrul Proiectului UE-PNUD „Energie și Biomasă” sunt prima experiență de instalare a tehnologiilor ce utilizează energia regenerabilă?**

- Da. Mă bucur că suntem una din companiile partenere ale Proiectului Energie și Biomasă și împreună punem temelie unei noi industrii în Republica Moldova – cea a energiei regenerabile. Primele centrale termice ce produc bioenergie le-am instalat în satele Palanca și Ermoclia din Ștefan Vodă, ambele localități fiind gazificate sută la sută. Bucuria mea este să știu că al doilea an la rând, școlile și grădinițele din aceste sate se încălzesc cu bioenergie, produsă local, deși au în continuare acces la încălzirea cu gaz. „Avem aceeași temperatură ca și atunci când ne încălzeam grădinița cu gaz. Singura diferență sunt costurile de două ori mai mici”, spune directoarea grădiniței din s. Ermoclia.

- **Pe cât de receptivi sunt oamenii la noua tehnologie?**

- Tot ce e nou este acceptat mai greu. E un lucru firesc. Oamenii trebuie să se convingă de eficiența noii energii în baza istoriilor de succes ale școlilor, grădinițelor, caselor particulare încălzite cu energie eco. Proiectul Dvs. este cel care sparge gheața. Misiunea ce vă revine nu este deloc ușoară, dar e cu siguranță una nobilă. Datorită investiției Uniunii Europene, Republica Moldova își valorifică șansa de a-și reduce din dependența energetică față de furnizorii străini. Centralele termice instalate în cadrul Proiectului Energie și Biomasă sunt performante și depășesc tehnologic multe centrale termice pe gaz, inclusiv din Chișinău.

- **Ce ar motiva populația să utilizeze în propriile gospodării energia regenerabilă?**

- Deja este evidentă tendința populației de a alege energia regenerabilă, în special bioenergia. Oamenii din sate ce nu își pot permite deocamdată achiziționarea unui cazan de ardere a brichetelor, bunăoară, pun în sobe brichete și se conving de beneficiile biocombustibilului. Unul din argumentele cheie este prețul competitiv al biocombustibilului. Să nu uităm însă și de alte beneficii evidente, precum: sporirea securității energetice a R. Moldova, dezvoltarea economiei prin crearea de noi afaceri, locuri de muncă și nu în ultimul rând protecția mediului ambiant.

- **Cum ați caracteriza dezvoltarea pieței de producere a biocombustibilului și de producere/asamblare a tehnologiilor aferente producerii de bioenergie?**

- E îmbucurător faptul că numărul producătorilor de brichete și pelete a crescut de la câteva unități în anul

2011 la peste 80, înregistrați în acest an. Creșterea numărului acestora va spori concurența și va dicta producerea de biocombustibil de calitate. În paralel cu aceste reguli clasice ale pieței este importantă certificarea produsului: a brichetelor, peletelor. Știu că Ministerul Economiei a elaborat Regulamentul „Biocombustibilului solid”, aflat acum la avizarea instituțiilor guvernamentale. Acest document va obliga producătorii să vină pe piață cu biocombustibil de calitate, care, la rândul său, va proba eficiența tehnologiilor moderne pe bază de biomasă și va încuraja tot mai multă lume să treacă la energia verde.

- **Dvs. acasă utilizați energia regenerabilă?**

- *La moment nu am aceasta posibilitate. Mi-am convins însă fratele ce își construiește acum casă să o încălzească cu bioenergie.*

Comunitățile în care CONSOCIVIL a instalat centrale termice pe biomasă în cadrul Proiectului Energie și Biomasă în Moldova: Râscăieți, Palanca, Crocmaz, Viișoara, Olănești, Ermoclia (Ștefan Vodă); Baraboi, Corbu, Crișcăuți, Sudarca, Țaul (Dondușeni); Cotul Morii (Hâncești); Gura Căinarului, Cuhureștii de Sus, Izvoare, Prodănești, Ștefănești (Florești)

Contacte:

str. Sfatul Țării 29, etaj 3, bir. 304, Chișinău, Moldova. Tel.: (+373 22) 839985, Tel./Fax: (+373 22) 839983
www.biomasa.aee.md, e-mail: ina.zglavuta@undp.org

Buletinul electronic este produs de Proiectul Energie și Biomasă în Moldova. Proiectul, implementat în 2011-2014, are un buget total de 14,56 milioane Euro, acordați de Uniunea Europeană (14 milioane Euro) și de PNUD Moldova (560.000 Euro).

Opiniile exprimate în publicație nu reflectă neapărat punctul de vedere al Uniunii Europene și al PNUD Moldova